

מסורת הש"ס

(א) ר"ה ט. גיטין ה: סמ"ח: עמות
כא: ז"ק: ט: עמ"ד: לו: ו:
ג) ג"ל א"כ: א: ז"ל
דפ"כ:

הגהות הב"ח

(א) רש"ב"ד ד"ה אמיתה
וכי' וקאמרי' לו ס"ד ואמר
מן כ"י ה"ג אמרתה לא
לשמעתא קמיה דרב
כהנא ולרב ומי קמי' ניהא
כו':

מוסף רש"י

אבל בליילא. שאני ראוי
לדון סתמין ואין עושין דין
אפילו למת, שמתחילת לא
נראו לשב' לשם דין (טוהדין
ל"ד).

מוסף תוספות

א. ואפי' עבור וקולו אינו
מקובל ואין דנין ע"פ אהות
קבלה כחלת דין. רש"י.
ב. עין רש"י א"ל למה
כשבאו בליילא פסולין
לפרש"י. ג. [א]משהו כן
פסול עדים הקרובים
לדיינים שאם הוחמו לא על
פייהם הן הנדרגין. רש"י.
ד. [א]מעשים בכל יום
שמוקדשין פניו הרוקים
וקרובים ואינם חוששים
שמה הקרובים נחבטו
להעיד ולהאיר אף עדות
הכשרים בטלה. ר"ן.
ה. דהא הרוג לא בא לב"ד
מן הסתם, ורדקא היא
לאוממה בשעשאו טריפה
ובא לב"ד. רמב"ם פ"ט מט' ג.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קיד.

עין משפט נר מצוה

י"א מ"י פ"ה מהל' עדות
הלכה ח סמ"ח עין קט
ט"ו ע"מ ח"ט ז' עמ"ה: ה:
ב ב מ"י פ"ה מהלכות
מיתה הלכה י סמ"ח עין
פ" טו ע"מ ח"ט ס' קס
עמ"ה ו:

רבינו גרשום

ביום אבל בליילא אפי'
שלשה כותבין. משום
עדות: ואין עושין דין. דאין
דין הוה בליילא כדגורטין
בפנהדרין זיני ממונות דגין
ביום וגומרין אף בליילא
אבל אין מתחילין בליילא
דכתיב והיה ביום החילו
את בניו הא כיצד יום
לחלת דין לילה לגמר
דין: מאי טעמא. כשבטחו
בליילא אין עושין דין. משום
דהוה עדים ואין עד נעשה
דין: אין ה"ל קאמיא דין
נחלתי: ואימור קנין. שקני
משביב מרע או מיד אחר
אם רצה לחזור באותו קנין
עד אימתי יכול לחזור:
רבה אמר כל זמן שישביבין.
א"כ אפר כן נוסקין באותו
עין: רב יוסף אמר כל זמן
שנוסקין באותו עין א"כ
שאר יושביבין: ואי סלקא
דמי כל זמן שישביבין
יכול לחזור אם כן אכתי
אם רצה נעשו דין מיד
לאחרט כשזוהו ומורדין
כל אחי לירושו וליוחו
דלמא הדר ביה אותו שביב
ב"ה טעמא. מצאתו עד שהן
יושביבין (ה) ודברי שבב מרע
אין צריכין קנין וחשוב
בקיני וכתובין ובמסורין
דמי כל זמן שישביבין חזרו
יכול הוא נמי לחזור בו אלא
הויאל דמל זמן דעסקין
באותו ענין לא הדר ביה
ות לא מצי הדר ביה והויאל
דלמי מההוא ענינא: אלא
מאי אית לך למימר.
לרב יוסף דמי למיעבד
דין משום דכבר סליק

(א) אולי ז"ל וף שעבד שבימ
וכי' ומכסורין ומסורין דמי
מ"ח זמן זמן שקנין חחר וכו'.

אפילו כן שלשה כוספין ואין עושין דין. למחר אפילו לא כתבו אלא
אם כן יבואו אחרים ויעידו בפניהם כדלמך בראש השנה [כה:] ראוהו
שלשה והן צית דין וישיבו מחציהם אלא היחיד אחד מהשלשה
ויעידו השנים בפניהן ויאמרו השלשה מקודש ופרכינן הם ולוקמו

אבל בליילא אפילו שלשה כותבין ואין עושין
דין מאי טעמא דהוה להו עדים (ה) ואין עד
נעשה דין אמר ליה אין הכי נמי קאמינא:
איתמר קנין עד אימתי חוזר רבה אמר כל
זמן שיושבין רב יוסף אמר יבל זמן שעוסקין
באותו ענין אמר רב יוסף כותבי דידי מסתברא
דאמר רב יהודה שלשה שנבטחו לבקר את
החולה רצו כותבין רצו עושין דין ואי סלקא
דעתך כל זמן שיושבין ליהוש דלמא הדר
ביה אמר רב אשי אמריתא לשמעתא קמיה
דרב כהנא ולרב יוסף מי ניהא וליחוש דלמא
הדר ביה אלא מאי אית לך למימר דיסליקו
מענינא

אבל בליילא אפילו שלשה כותבין ואין עושין דין. דהיא ראייה
כמו עדות ואין מקצלין עדות זלילה כדמוכח פרק ראוהו
צית דין (ר"ה דף כה: ושם) דקצלת עדות כתחלת דין^(א) והיום דראוי
לקצלת עדות יכולין לדון על פי ראיית יום דלא תהא שמיעה גדולה
מראייה ולא כמו שפירש הקונטרס
דלמך קצלו עדות שהעידו לפניהם
זלילה דין למחר ע"פ אותו עדות
ואין צריכין לחזור ולהעיד בפניהם
ביום ומה שפירש הקונטרס דוקא
שנכנסו לבקר (ב) אבל הזמנום להעיד
שזב אין יכולין לדון אפילו יעדו
אחרים דהוה להו עדים ואין עד
נעשה דין והציא ראייה מפ"ק דמכות
(דף וי). דרבי יוסי סבר נמלא אחד
מהן קרוב או פסול עדות כולן בטלה
ולרבי נמי כי אמרי לאסהודי אמינא
עדות בטלה ופסקי רב נחמן
דהלכתא כותיה דרבי וקיימא לן כרב
נחמן דניין והיא דר"ה דמושיבין
מחציהן אלא היחיד איירי שלא

הלכו מתחלה ע"מ לראות דא"כ אין שזב היחיד יכול להיות דין והציא
ראיה נמי מתשובת רש"י ז"ל שהיה מדקדק מכאן שאין צריך לומר
אחם עד דאי אמר להו ליהוי עלי סהדי אמאי רנו עושין דין לא
כהדיא שניהו סהדי ואע"פ שפ"ה שיכול להיות דין כשהוא זלילה
כיון שיש עדים מעידים בפניו כשמתכוין להעיד גרע טפי ואין
להקשות כי פריך צ"ד ראוהו צ"ד (ר"ה דף כה:) מושיבין מחציהן
לוקמו בדוכתייהו וליקדשו דלא תהא שמיעה גדולה מראייה אמאי
לא נשמי כבון שמתכוונו להעיד דאין יכולים להיות דיינין דהא אי
מכחוונו לא היה היחיד נעשה דין ומיהו אין גראה פי' דטעם דאין
עד נעשה דין הוה או משום דהיא עדות שאי אחת יכול להזימה
דכיון שהן ענינא עדים דיינין לא יקבלו הומה על עמנא^(ג) או משום
דבעינן ועמדו אלו האנשים אלו העדים לפני ה' אלו דיינין אבל
העדים עמנו אין חוזרין ויושיבין ודינן ומהני טעמי אין לפסול
המתכוין להעיד אלא דוקא עד המעיד ומההוא דמכות שהציא אין
ראיה דהתם גזירת הכתוב הוא דמק"ש ג' לשנים דאפילו הן מנה
אם נמלא אחד מהן קרוב או פסול עדותו בטלה ועוד קשה לר"י
לפירושו דממה אין עד נעשה דין לנמלא אחד מהן קרוב או פסול
א"כ לרבי יוסי דלית איה דבראיה בעלמא בלא כונת עדות נמלא
אחד מהן קרוב או פסול עדותו בטלה כמו כן לא יעשה שזב דין
א"כ לית ליה שלא תהא שמיעה גדולה מראייה והשתא בריה פריך
בפשיטות ולא תהא שמיעה גדולה מראייה ומשמע דליכא מאן דפליג
ועוד קשה דרב יהודה אדרב יהודה רבי יהודה פסיק במכות (דף וי).
כרבי יוסי דבראיה בעלמא נעשה עד ואין עד נעשה דין וא"ת
הכי קאמר רב יהודה רנו עושין דין הלא נעשו עדים אע"פ
שלא נכתוונו אלא ודאי אומר ר"י דאין לדמותו ועוד אומר ר"י
דהתם נמי ככונת אחדו שמתכוונו להעיד בשעת ראייה לא היתה
עדותו בטלה אלא כשהעידו א"כ צ"ד דאי לא תימא הכי אין לך
גט כשר כשנומנין פני קרובין או קדושין אם נכתוונו להעיד (ד) והא
דקאמר ומה יעשו שני אחין שראו באחד שהרג את הנפש אע"פ
שאין עדותו בטלה אלא כשמעידין פני צ"ד מ"מ פעמים שאין האח
זה יודע שכבר העיד אחיו ומיהו מעיקרא הוה בעי למימר התם
דבראיה בעלמא בלא העדאה נפסלין כשנמלא אחד מהם קרוב או
פסול מדפריך הרוג י"ל^(ה) נרבע י"ל הרוג רובע י"ל אזל לפי
המסקנא דבעי למימר ומסקי רבא אמר קרא יקום דבר נפסקיינן
דבר הכתוב מדבר דהיינו עדים שהדבר מתקיים על ידיהן אין נפסלין
עד שיעידו צבית דין וקיימו דבר: וא"ן עד נעשה דין. היינו עד
המעיד כדפרישית דוקא דאוריימא אבל דברבנן נעשה דין

אם הדיון על פי ראיית עמנו דאין עד נעשה דין וכגון שראה נעשה
דאינו יכול להיות דין אבל אם ציז ראה דזההיא שעתא מנלי לדון
אם הדיון דלא תהא שמיעה גדולה מראייה מה לי אם ידון עכשיו
מה לי אם ידון למחר. והכא נמי מהאי טעמא משום דהוה להו עדים
בראיית הלילה דלא מנלי למימר לא תהא שמיעה גדולה מראייה
דהיא ראייה לא חשבינן לה כעדות שהועד בפניהן אלא היכא
דראו בשעה שיכולין לעשות הדיון אבל היכא דראו בשעה שאין
יכולין להיות דיינין כגון זלילה היא ראייה עדים היא שראוין
דבדר ולא ראיית דיינין היא והלכך ע"פ ראייתן דהיינו כאילו הם
עדים אין יכולין דין עמנו להיות דיינים על פי ראיית עמנו דאין עד
נעשה דין. ומיהו צ"ד שהעידו לפניהם עדות זלילה עדות גמורה
היא ויכולין לדון למחר ביזם אבל ראייה דידהו שראוין זלילה לא
חשבינן כאילו הועד לפניהם זלילה דכיון דלא חזו בזהיא שעתא
לדינא ראייה דידהו אינה כשמיעה ממש ששמעו מפי עדים זלילה
אלא הן עמנו נעשו עדים ושזב לא יהו דיינין בעדות עמנו א"כ
יעידו אחרים בפניהם והכי הלכתא וכי הא קוגיא אשכחן צ"ד ק צ"ד
החובל (דף ט:) גזי התוקע לחצירו: ואין עד נעשה דין. המעיד על
דבדר אין נעשה עוד דין באותו דבר וגם אם ראה את הדבר
ונעשה דין אין נעשה עליה עוד דין בעדות עמנו אלא אם כן מעידין
אחרים בפניו. ונראה בעיני דגזירת הכתוב היא דכתיב (דברים יט) ועמדו שני
האנשים וגו' בעדים הכתוב מדבר (שעובות דף ג.) לפני ה' היינו
לפני דיינין אשמעינן קרא דלריך להעיד שנים לפני דיינין אבל
העדים אינן חוזרין ויושיבין ודינן: ה"ג קנין עד אימתי יכול לחזור.
וכ"כ בפירושי רבינו חננאל. וזין מתנת בריא וזין מתנת כשיב מרע
במתנת דלית ביה קנין מיייר. וקבעי עד אימתי יכול לחזור בו מקנינו
ולבטלו דהא לא גמר ומקני מיד אלא לדעת לקיים לו מתנאים שיפרש
אחרי כן או אם ירצה לחזור בו מיד שיוכל לחזור דקיים להו לרבנן
דלדעתא דרבי מקני איניש שיתן לבו אחרי כן וידע אם אפשר לו
צקנין זה לעשותו קנין גמור: כל זמן שיושיבין. דלדעתא דרבי מקני
ליה ע"מ שאם לא יחזור בו באותו מעמד אבל אם יחזור בו יבטל:
באותו ענין. של אותה מתנה: שלשה שנכנסו כו'. במתנת כשיב מרע
במתנת וצקנין מיייר דאינו יכול לחזור בו: ליושב דלמא הדר ביה.
ואמאי קאמר רנו עושין דין דמשמע באותו מעמד אע"פ שעדיין יושבין
עושין דין גמור ואמאי הא כיון דיכול לחזור בו ויבטל הדיון לא יהו דין:
אמריהם (שעמ"ח כו'). נתגורחתי דבדר לפניו והקשיתי לו: (ה) ולרב
יוסף מי ניהא כו'. והכי גרסינן אמריהם לשמעתא קמיה דרב כהנא:

מענינא
כדמוכח צ"ק דגיטין (דף ה:) ובצ"ב דכתובות (דף כה: ושם) ורבי עקיבא דלמך דהחובל (צ"ק דף ט: ושם) כולן עדים הן ואפילו עד הרואה
אין נעשה דין היינו דוקא דייני נפשות כדמוכח צ"ד ראוהו צ"ד (ר"ה טו.) דמפרש טעמא כיון דחזו דקטל מו לא מנזו חזו ליה בזכותיה ואם
תאמר א (דבפרק קמא) דמכות (דף י. ושם) מפרש טעמא אחריתא דקאמר ר' עקיבא מניין לשהדדין שראו כו' שאין ממיטין אותו עד
שיעמוד צ"ד שנאמר עד עמדו לפני העדה למשפט עד שיעמוד צ"ד אחר וי"ל דהיא דרשא דמכות עיקר והיא דר"ה (דף טו. ושם) לא
קאמר אלא דבראיה טעם לא מגרינן שאר דיינים מהתם דלוקא צ"ד דייני נעשה דין עשה דין נאמר ענין זה
נ"הוה דלמא הדר ביה. קשה לר"י דא"כ כל מתנת כשיב מרע כבולו או מלווה מחמת מיתה ניהוש דלמא חדר ביה וכי תימא הכי נמי וצריך
עדים שלא חזר בו עד שמת דהא צסוף פ"ק דב"מ (דף יט:) אמר קמא ובתרא בתרא קני קמא לא קני משמע ואי ליכא בתרא קמא